

Anna Katarzyna Mazurek-Kusiak
Agata Kobyłka
Natalia Korcz
Ryszarda Ewa Bernacka

PRZEWODNIK TURYSTYCZNY

po wioskach tematycznych
Polski Wschodniej

WUP

Lublin 2023

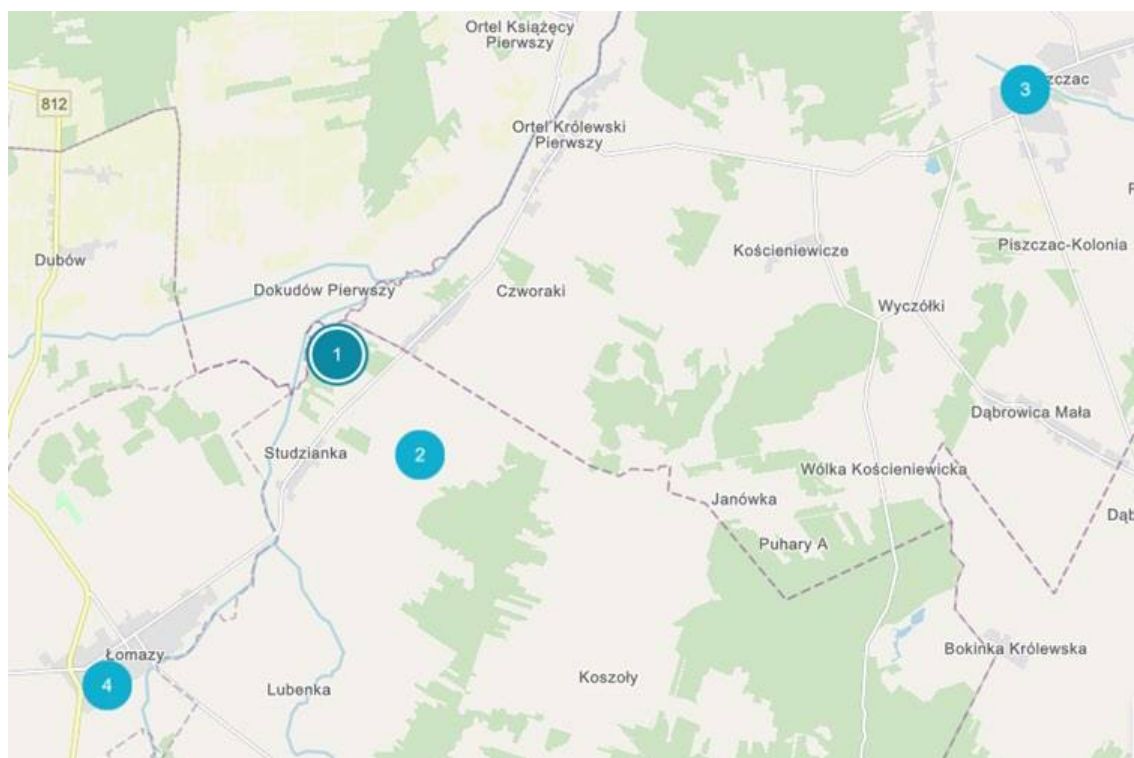
Studzianka – Dawna Osada Tatarska

Studzianka to wieś w gminie Łomazy w powiecie białskim, w województwie lubelskim. Wioska tematyczna Studzianka – Dawna Osada Tatarska powstała z inicjatywy Stowarzyszenia Rozwoju Miejscowości Studzianka. Podstawą jej powstania był pobyt Tatarów w Studziance od 1679 r., kiedy król Jan III Sobieski nadał im ziemię, do czasów przed II wojną światową.

Znanych jest kilka legend tłumaczących powstanie nazwy wsi.

Według jednej z nich prawdopodobnie pochodzi ona od stu dni, które mieszkańcy miejscowości musieli obowiązkowo odpracować na rzecz folwarku z dóbr królewskich w Koszółkach [studzianka.eu].

Inna legenda głosi, że wielki książę litewski Witold (1352–1430), wracając z dalekich wypraw wojennych, odpoczywał ze swym pocztem w uroczysku zwanym Doliną, a w miejscu źródła, którego woda gasiła pragnienie ludzi i koni, utworzono studnię. Później powstała tu miejscowość, którą nazwano Studzienka, co z czasem przekształciło się w Studziankę. Do tej pory studnia (fot. 4.1) jest miejscem szczególnie ważnym dla mieszkańców wsi i znakiem graficznym towarzyszącym nazwie [studzianka.eu].

Rys. 4.1. Mapa atrakcji w Dawnej Osadzie Tatarskiej. 1. Mizar, 2. Muzeum Wsi Podlaskiej, 3. Rękodzieło Katarzyna Maliszewska, 4. Rzeźbiarz Marian Demczuk
Opracowanie mapy: Szymon Chmielewski

Kolejna legenda głosi, że król Polski obiecał dać jednemu z oficerów jazdy tatarskiej tyle ziemi, ile zdąży objechać konno w ciągu dnia. O zachodzie słońca, kiedy zmęczony jazdą oficer zatrzymał się pod lasem, znalazł źródło. Zaspokoił pragnienie i postanowił zamieszkać w pobliżu na stałe. Od studni, która powstała w miejscu źródła, nadano nazwę wsi – Studzianka [studzianka.eu].

Wieś Studzianka rozwijała się w XV w. przy szlaku komunikacyjno-handlowym, tzw. gościńcu – trakcie brzeskim lub królewskim z Krakowa do Wilna. W latach 1565–1587 była własnością Eustachego Wołłowicza, kanclerza wielkiego litewskiego [studzianka.eu].

Fot. 4.1. Studnia w Studziance.
Fot. Ryszarda Bernacka

Wojny ze Szwecją i Rosją zniszczyły wieś. Na wyludnionych terenach zaczęła osiedlać się ludność napływowa. Zanim pierwsi Tatarzy pojawili się we wsi, Hryc i Lewko Szenejkowie w 1672 r. kupili dwa młyny i dwie włóki (czyli w przeliczeniu na obecne jednostki ok. 40 ha) ziemi w Studziance i założyli istniejący do dziś folwark Szenejki. W 1679 r. król Jan III Sobieski nadał ziemię rotmistrzowi tatarskiemu Samuelowi Romanowskiemu oraz jego żonie Reginie z Kieńskich. Ziemię we wsi otrzymali także inni Tatarzy. Około 1679 r. we wsi założono mizar (cmentarz).

W 1808 r., jeszcze pod zaborem austriackim, Studzianka miała 265 mieszkańców i stały w niej 53 domy. W 1817 r. zbudowano drewniany meczet, który został spalony w 1915 r. przez Kozaków [studzianka.eu].

Tatarzy służyli m.in. w szwadronie tatarskim w armii napoleońskiej, walczyli z zaborcą rosyjskim w powstaniach listopadowym (1830–1831) i styczniowym (1863–1864), za co spotkali się z konfiskatą majątków, prześladowaniami i zsyłkami. Pod dowództwem płk. Macieja Tupalskiego stoczyli walkę z wojskami rosyjskimi w nocy z 22 na 23 stycznia 1863 r. pod Łomazami. Po powstaniu styczniowym, wskutek problemów finansowych, podziałów majątków i ich rozdrobnienia, wyzbyli się sporej części ziem [Węda 2020, s. 145–161].

W 1890 r. w gminie Lubenka, do której weszła Studzianka, mieszkało 46 Tatarów spośród 85 Tatarów w całym powiecie białskim. Po I wojnie światowej (1918 r.) było to już tylko kilka rodzin [Panek 2020, s. 56]. W 1916 r. istniała w Studziance szkoła. Mieściła się w domu zamieszkałym kiedyś przez Romualda Bajrulewicza (1872–1912) [studzianka.eu].

Ostatni imam – Maciej Bajrulewicz (zm. 1921 r.), przekazał pod budowę nowej szkoły teren po spalonym w 1915 r. meczecie. W tym miejscu w 10. rocznicę odzyskania niepodległości (1928 r.) mieszkańcy ufundowali pomnik [\[studzianka.eu\]](http://studzianka.eu).

W czasie II wojny światowej (1939–1944) mieszkańcy Studzianki czynnie walczyli w szeregach powstańczych, m.in. Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich. W okolicy Studzianki od drugiej połowy 1941 r. ukrywali się uciekinierzy z obozów jenieckich. Za udzielanie im pomocy rozstrzelano 14 mieszkańców Studzianki, zaś kilku wywieziono do obozów koncentracyjnych. W 1942 r. doszło do zagłady łomaskich Żydów z niemieckiego obozu pracy w dawnym folwarku Szenejki. Żydzi byli zmuszani do kopania kanału od rzeki Zielawy do rzeki Żarnicy, rowów melioracyjnych w Szenejkach i okolicy, do budowania na Zielawie w Szenejkach mostu i tamy wodnej [\[studzianka.eu\]](http://studzianka.eu).

Po wyzwoleniu wsi 18 lipca 1944 r. Studzianka była siedzibą Gromadzkiej Rady Narodowej. Zbudowano we wsi nową szkołę, która funkcjonowała do 2016 r., a w latach 60. świetlicę i sklep [\[studzianka.eu\]](http://studzianka.eu).

W 2018 r. wójt gminy Łomazy wraz z Radą przekazali teren z budynkiem po szkole w użyczenie miejscowemu stowarzyszeniu. Znajduje się tutaj m.in. wystawa poświęcona tradycji tatarskiej w Studziance.

Lokalizację okolicznych atrakcji przedstawia mapa (rys. 4.1).

CIEKAWOSTKI

Nazwa Tatar znana jest od V w. i wzięła się od nazwy plemion mongolskich, a następnie tureckich. Plemiona te panowały w połowie Azji oraz Europie Wschodniej. Rozpad imperium mongolskiego doprowadził do powstania w jego zachodniej części kilku państw, w tym Złotej Ordy. To z tego państwa pochodzą przodkowie polskich Tatarów [Węda 2007, s. 17-29].

W XIV w. wielki książę litewski Witold chętnie przyjmował uciekinierów ze Złotej Ordy, którzy zasilali jego orszak wojskowy. W XVII w. Tatarzy byli żołnierzami króla Jana III Sobieskiego.

Przed rozbiorami w XVIII w. wioska Studzianka mogła liczyć nawet ok. 600 mieszkańców. Liczba Tatarów zamieszkujących Studziankę wraz z okolicznymi miejscowościami (Lebiedziew, Małaszewicze, Łomazy, Malowa Góra, Ortel Królewski) mogła sięgać ok. 900.

Tatarzy słynęli z wielodzietności, a siedmioro dzieci było normą [Panek 2020, s. 57; Węda 2017b, s. 241–256].

Sławni Polacy ze Studzianki:

- ➔ Teofil Kożuchowski (1909–1978) – rzeźbiarz i artysta ludowy. Jego prace można oglądać m.in. w Krakowie, Lublinie i Białej Podlaskiej.
 - ➔ Bolesław Hornowski (1914–1983) – profesor, światowej sławy psycholog. Prawdopodobnie był potomkiem legionisty gen. Józefa Hornowskiego (1773–1817), urodzonego w Łomazach.
 - ➔ Czesław Józefaciuk (1931–2006) – profesor, znany gleboznawca.
- Ze Studzianki pochodzili także lub byli z nią związani znani pedagodzy i działacze społeczni tacy jak: Piotr Bajrulewicz (1933–1983), Feliks Pirogowicz (1894–1961), Bogumił Pirogowicz (ur. 1944), Anna Remesz (1906–1981), Maria Pirogowicz (1902–1982) [studzianka.eu].

Kontakt:

Łukasz Węda – magister historii, aktywista, prezes Stowarzyszenia Rozwoju Miejscowości Studzianka, odznaczony odznaką honorową Zasłużony dla Kultury Polskiej

- Studzianka 42, 21-532 Łomazy
- +48 501 266 672
- stowarzyszeniestudzianka@tlen.pl
- studzianka.eu

Zobacz: [O Łukaszu Wędzie](#)

Jubileusz wydania 50. numeru kwartalnika *Echo Studzianki*

Tatarzy polscy – sezon 1, odc. 7 – Watan znaczy ojczyzna

ATRAKCJE TURYSTYCZNE

MIZAR – CMENTARZ

Mizary zakładane były poza wsiami i osadami, na skrajach lasów czy wzniesieniach, w odróżnieniu od cmentarzy chrześcijańskich lokalizowanych w XVIII i XIX w. najczęściej koło kościołów. Mizary zakładano czasami też wokół meczetów. Z reguły każda parafia muzułmańska posiadała mizar. Był on bardzo ważnym składnikiem kultury materialnej i duchowej Tatarów, ponieważ mieli rozwinięty kult przodków oraz zmarłych [studzianka.eu/mizar].

Mizar w Studziance (fot. 4.2) powstał w I połowie XVIII w. – pierwotnie na terenie bagiennym na drugim końcu wsi, ale ze względu na kłopoty z grzebaniem zmarłych przeniesiono go na wzniesienie, bliżej centrum miejscowości, przy drodze. Cmentarz miał plan wieloboku, gdyż taka była tradycja islamska, i nie miał ogrodzenia, ponieważ muzułmanie wierzyli, że ludzie nie powinni się odgradzać od siebie. Otaczał go rów zabezpieczający przed podtopieniem [Węda 2017a, s. 115-129].

Fot. 4.2. Mizar w Studziance. Fot. Ryszarda Bernacka

Aktualnie jest jedno główne wejście na mizar, ale kiedyś były trzy. Mizar jako miejsce pochówku był czynny do II wojny światowej (1939 r.). Teraz jest zabytkiem z wyłączoną funkcją pochówku. W latach 2016–2018 przeprowadzono tu prace konserwatorskie i odczytano 300 nagrobków. Cmentarz tatarski w Studziance jest przykładem jednego z nielicznych zachowanych mizarów w kraju. Oprócz niego są jeszcze mizary w Lebedziewie – Zastawku, Bohonikach, Kruszynianach i Warszawie [studzianka.eu].

Na miejscowym mizarze pochowanych jest wielu wybitnych żołnierzy – dowódców tatarskich, a także dziedziców, imamów (duchowni), sędziów pokoju, strażników celnych i tabaczników, radców, pisarzy czy zarządców ziemskich [studzianka.eu].

Groby są rozmieszczone w równoległych rzędach (saffy) na osi wschód–zachód, symbolicznie, tak jak ustawiają się wierni podczas modłów w meczecie [Kołodziejczyk 1998, Drozd i in. 1999, s. 87]. Mogiła jest ustawiona w kierunku Mekki. Czoło jej oznaczano większym kamieniem, zaś koniec małym [Kołodziejczyk 1998, Drozd i in. 1999, s. 88]. Zamożność rodziny zmarłego decydowała o wielkości nagrobka i o tym, czy stawiano szlifowane kamienie z ozdobną i staranną ornamentyką arabską (fot. 4.3), czy raczej nieociosane kamienie polne z napisami [Drozd i in. 1999, s. 73-88]. W I połowie XIX w. kamienie nagrobne zastąpiono kamieniami o starannej obróbce. Kamienie

Fot. 4.3. Kamień nagrobny na mizarze w Studziance. Fot. Natalia Korcz

lakierowano i umieszczano na nich charakterystyczne napisy drobnymi kapitalikami. W inskrypcjach (pisanych łaciną) z tego okresu zwykle nie było półksiężyców oraz arabskiej formuły wyznania wiary, ale też dużo grobów nie posiadało napisów [Drozd i in. 1999, s. 73-88]. Islam jako oznakę przynależności religijnej wybrał symbol półksiężyca i gwiazdy i taki też symbol z gwiazdą umieszczany był na grobach [Kołodziejczyk 1998, Drozd i in. 1999, s. 89]. Symbol półksiężyca pojawił się jako pamiątka objawienia Muhammeda, gdyż był świadkiem tego wydarzenia, podobnie jak gwiazdy [Kołodziejczyk 1998, Drozd i in. 1999, s.100]. Groby ozdabiano też tekstami w języku arabskim, wersetami z Koranu. Napisy z nazwiskami były pisane cyrylicą (w okresie zaborów), ale też w języku polskim. W inskrypcjach grobowych Tatarów pojawiają się informacje o stopniu wojskowym czy pełnionych funkcjach, np. sędziego, radcy, imama itp. [Konopacki 2010, s. 31].

Oferta dla turystów:

- ➔ mizar zwiedzać można samodzielnie lub z przewodnikiem tatarskim,
- ➔ oferowane są warsztaty genealogiczne i odczytywanie nagrobków na cmentarzu tatarskim.

Kontakt:

Łukasz Węda

 +48 501 266 672

 studzianka.eu/mizar

CIEKAWOSTKI

Śmierć w islamie to przejście do drugiego życia. Zmarły zostaje obmyty przy recytacji 36. sury Koranu i innych odpowiednich modlitw. Teksty modlitewne zapisane na zwojach białego papieru układa się na ciele, które następnie owija się w białe płótno (sawan) oraz w sukieniny całun zielonego lub czarnego koloru. Pogrzeb zgodnie z rytuałem ma odbyć się dobę po śmierci. Najpierw ciało trafia do meczetu, w którym mają miejsce różne modlitwy, w tym tzw. *deur*, czyli modły za opuszczone przez zmarłego modlitwy i posty ramadanowe. Rytuał pogrzebowy nakazuje, aby zmarły został pochowany na prawym boku, a twarz miał zwróconą w kierunku Mekki. Imam symbolicznie wrzuca piasek do grobu, a po zasypyaniu grobu zebrani dotykają kopca prawą ręką, żegnając się ze zmarłym. Żałoba trwa czterdzieści dni, podczas których w meczecie recytowany jest Koran. Tatarzy odwiedzają groby zmarłych i modlą się przy nich podczas świąt muzułmańskich, zwłaszcza przy okazji dwóch największych – *ba-jramów*. Nie zostawia się kwiatów czy lampek na grobach, natomiast najstarszy zwyczaj dotyczy przynoszenia tzw. *sadogi*, czyli obrzędowych produktów, które się spożywa w intencji zmarłych [dziedzictwo.ekai.pl/@mizar].

STRZELANIE Z ŁUKU TATARSKIEGO

Łuk do Europy trafił z Afryki. Najstarsze malowidła w jaskiniach, przedstawiające polujących łuczników, powstały 20 tys. lat temu. Poza strzelaniem łuk wykorzystywano do rozniecania ognia i wiercenia, służył też jako narzędzie tkackie oraz instrument muzyczny. Łuki tradycyjne są wykonane z jednego kawałka drewna. Łuk kompozytowy powstawał z kilku kawałków drewna, był wzmacniany ścięgnaми i kawałkami rogu, a całość scalał klej z kości i ścięgien. U praworęcznego łuczника kołczan wisiał po prawej stronie, łuk był w tzw. łubiu po lewej, a cały ten zestaw nazywano sajdakiem. W kołczanie przeciętnie mieściły się 24 strzały [**szlachetne łucznictwo**].

Typy łuków:

- ➔ łuk krótki,
- ➔ łuk refleksyjny – obok szabli był orężem przejętym przez Rzeczpospolitą ze Wschodu. W łuki była uzbrojona jazda pancerna, czyli formacja służąca do wspierania husarii,
- ➔ łuk prosty, tzw. angielski,
- ➔ łuk krymsko-tatarski,
- ➔ łuk bloczkowy,
- ➔ łuk sportowy,
- ➔ łuk myśliwski – przystosowany do strzelania na krótkim i średnim dystansie (ok. 30 m),
- ➔ łuk wyborowy – niebezpieczna broń na dalekie dystanse,
- ➔ łuk bojowy – specjalistyczna broń.

Oferta dla turystów:

- ➔ nauka strzelania z łuku (również dzieci),
- ➔ warsztaty łucznictwa tradycyjnego,
- ➔ turnieje łucznicze, np. Tatarski Turniej Rodzinny czy Tatarski Turniej Łuczniczy (uczestnicy strzelają trzema sposobami z odległości 20, 35 i 30 m),
- ➔ pokazy lokalnej grupy łuczniczej Tatarzynowie.

Kontakt:

Łukasz Węda

 +48 501 266 672

 studzianka.eu/lucznictwo

CIEKAWOSTKA

Jak strzelać techniką *string walking*?

W tej technice pióra i grot strzały działają jak muszka i szczerbinka, bardzo podobnie do działania łuków średniowiecznych. Podczas strzelania trzeba mieć na uwadze paradoks łucznika – strzała znajduje się po jednej lub drugiej stronie łuku, czyli jest skierowana nieco w bok i leci do celu ruchem wahadłowym, a nie prosto. Każda strzała z każdego łuku leci inaczej – należy je dobierać do siły naciągu oraz rodzaju łuku. Punkt odniesienia wyznacza się symbolicznym całowaniem cięciwy – przy naciąganiu cięciwy dotyka się nią kącika ust bądź policzka prawie w tym samym miejscu. Znalezienie odpowiedniego kąta celowania zwiększa prawdopodobieństwo trafienia blisko poprzedniego strzału. Strzały się nie dotyka, jest ona stabilna dzięki tzw. *nockowi*, czyli obejmie na cięciwie. Palce mogą mieć kontakt ze strzałą na majdanie. W niektórych łukach historycznych – pozbawionych wycięcia na strzałę – delikatnie przytrzymuje się ją palcem wskazującym, robiąc z niego półeczkę bądź przekrzywiając nieco łuk. Można też trzymać albo jeden palec nad i dwa pod strzałą, albo wszystkie trzy palce pod strzałą [[naekranie.pl/artykuly/](#)].

CIEKAWOSTKA

Jak strzelać z łuku refleksyjnego?

Instruktarz Norberta Kopczyńskiego, pioniera łucznictwa konnego w Polsce i dwukrotnego mistrza świata w Korei: [Wyobraź sobie] tunel, w którym będziesz strzelał. A teraz wyobraź sobie, że dwie strzały to są dwie ściany. Kiedy pomiędzy nie wejdiesz, nie będziesz już mógł wykonać ruchów tułowiem, tylko poruszać głową i podnieść w górę łuk. Stajesz się ramą, na której zawieszony jest łuk. Kolejna sprawa to dobre naciągnięcie cięciwy. Wskazujący palec zahacza się na cięciwie nad strzałą, a dwa kolejne pod nią. Jak celować? – Na czuja. Lewą ręką złap majdan, czyli środek łuku. Zegnij ją trochę w łokciu, żeby wracająca cięciwa nie zadrapała skóry. Prawą ręką ciągnij cięciwę, tak żeby dotknęła policzka. Zobacz, gdzie jest cel, a potem wyceluj ciałem i strzelaj [Norbert Kopczynski].

SPOTKANIA Z KULTURĄ TATARSKĄ I REGIONALNĄ, DNI KULTURY TATARSKIEJ

Spotkania z Kulturą Tatarską i Regionalną oraz Dni Kultury Tatarskiej odbywają się corocznie – w 2022 r. po raz czternasty.

Zobacz: [XIV Spotkania z Kulturą Tatarską w Studziance](#)

Oferta dla turystów:

- ➔ strzelanie z łuku tatarskiego,
- ➔ poznanie obyczajów i obrzędów tatarskich oraz tradycyjnych strojów tatarskich (fot. 4.4),
- ➔ tatarska kuchnia – spróbowanie i/lub wykonanie własnoręcznie potraw tatarskich (np. czebureki, pilaw czy pieróg tatarski), warsztaty kuchni tatarskiej,
- ➔ jazda konno,
- ➔ kontakt z Tatarami, potomkami i sympatykami Tatarów,
- ➔ wystawy o tematyce tatarskiej, mural tatarski,
- ➔ gra terenowa „Poszukiwanie tatarskiego skarbu”,
- ➔ tatarski tor ekstremalny,
- ➔ plenery malarskie, np. „Z mizarem w tle”.

Kontakt:

Łukasz Węda

 +48 501 266 672

Fot. 4.4. Prezes Stowarzyszenia Rozwoju Miejscowości Studzianka Łukasz Węda w stroju tatarskim. Fot. Ryszarda Bernacka

BIEGI I SPRAWNOŚCI TATARSKIE

Oferta dla turystów:

- ➔ zawody biegowe: Tatarska Piątka, Tatarski Półmaraton, Tatarski Maraton, Ultra Tatar, Tatarski Bieg Ekstremalny, Tatarski Bieg Nocny,
- ➔ rzucanie podkową, strzałą na odległość, przenoszenie tatarskich tarczy, pokonywanie ekstremalnego toru przeszkód,

Tabela 4.1. Trasy kajakowe ze Studzianki i okolic

Rzeka/ Rzeki	Odcinek	Dystans	Czas spływu
Zielawa	Horodyszcze (Zalew) – Studzianka	26 km	ok. 7 h
	Jusaki – Zarzeka – Ortel Królewski	13 km	ok. 3,5 h
	Jusaki – Zarzeka – Studzianka (Szenejki)	6,5 km	ok. 2h
	Mosty (źródło) – Studzianka	44 km	ok. 12 h
	Mosty (źródło) – Wisznice	23 km	ok. 6 h
	Rossosz – Ortel Królewski (most)	20 km	ok. 4,5 h
	Rossosz – Studzianka	10 km	3 h
	Studzianka (Szenejki) – Ortel Królewski	10 km	3 h
Zielawa, Krzna	Wisznice – Studzianka (Szenejki)	21 km	ok. 4,5 h
	Studzianka – Kijowiec	24 km	5 h
	Ortel Królewski (od jazu) – Kijowiec	14 km	3,5 h
Krzna	Ortel Królewski (od jazu) – Neple	32 km	ok. 7 h
	Biała Podlaska – Czosnówka (tama),	11 km	ok. 2,5 h
	Biała Podlaska (most Droga Wojskowa) – Kijowiec	24 km	ok. 6 h
	Biała Podlaska (most Droga Wojskowa) – Sielczyk (jaz)	6 km	ok. 1,5 h
	Kijowiec – Krzyczew	23,5 km	6 h
	Kijowiec – Neple	16,5 km	4 h
	Kijowiec – Nowosiółki	6 km	1,5 h
	Nowosiółki – Neple	10,5 km	3,5 h
	Porosiuki – Czosnówka	ok. 13 km	3 h
	Porosiuki – Sielczyk (jaz)	8 km	2 h
	Rogoźniczka – Biała Podlaska (most Droga Wojskowa)	ok. 15 km	2 h
	Rogoźniczka – Biała Podlaska Brzegowa	21 km	5 h
	Rogoźniczka – Porosiuki	ok. 9 km	2 h
	Styrzyniec – Czosnówka (tama)	17,5 km	ok. 4 h
	Styrzyniec – Kijowiec	32 km	ok. 7 h
	Styrzyniec – Sielczyk (jaz)	12 km	ok. 3 h
Bug	Janów Podlaski – Serpelice	22 km	ok. 5 h
	Krzyczew – Pratulin	13 km	ok. 3 h
	Pratulin – Janów Podlaski	23 km	ok. 4 h
	Serpelice – Gnojno	9 km	ok. 2 h
Zielawa, Krzna, Bug	Ortel Królewski (od jazu) – Krzyczew	ok. 40 km	ok. 10 h
	Studzianka – Drohiczyn	144 km	3 dni
	Studzianka – Janów Podlaski	105 km	2 dni, tj. 30 h
	Studzianka (Szenejki) – Krzyczew	47 km	ok. 12 h

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://studzianka.eu/trasy-kajakowe/>

- ➔ biegi na orientację, tatarski zwiadowca: gra terenowa „Poszukiwanie tatarskiego skarbu”, „Przygoda na Łysej Górze”,
- ➔ rajdy rowerowe i piesze śladami miejscowości tatarskich,
- ➔ spływy kajakowe rzekami Zielawa, Krzna i Bug (tab. 4.1).

Kontakt:

Łukasz Węda

☎ +48 501 266 672

✉ kajakistudzianka@gmail.com

PAMIĄTKI ZE STUDZIANKI

Oferta dla turystów:

- ➔ ręcznie robione pamiątki nawiązujące do symboli studni i kultury tatarskiej, np.
 - ◆ koronkowe studnie (koszyczki) i inne ozdoby z koronki (fot. 4.5),

Fot. 4.5. Koszyczek i anioł z koronki wykonane przez Mirosławę Jaśkiewicz. Fot. Ryszarda Bernacka

- ◆ biżuteria (fot. 4.6), haftowane koszule (fot. 4.7), robione z wikliny: studnie, kielichy, torby (fot. 4.7), osłonki na doniczki, flakony itp., inne produkty na życzenie,
- ◆ rzeźbione w drewnie studnie, domki wsi lubelskiej (fot. 4.8), inne produkty z wikliny i drewna na życzenie.

Fot. 4.6. Biżuteria wykonana przez Katarzynę Maliszewską. Fot. Ryszarda Bernacka

Fot. 4.7. Katarzyna Maliszewska w haftowanej własnoręcznie koszuli. Obok wykonana przez artystkę torba. Fot. Ryszarda Bernacka

Fot. 4.8. Studnie i domek wykonane przez Mariana Demczuka. Fot. Ryszarda Bernacka

Kontakt:

Katarzyna Maliszewska

+ 48 514 150 620

Marian Demczuk

+ 48 513 810 355

IZBA PAMIĘCI W SZKOLE PODSTAWOWEJ W STUDZIANCE

(szkoła nieczynna, ale użyczona Stowarzyszeniu Rozwoju Miejscowości Studzianka)

Oferta dla turystów:

- ➔ zdjęcia (fot. 4.9) i dokumenty, które ilustrują tatarską spuściznę,
- ➔ kwartalniki Echo Studzianki (fot. 4.10),

Fot. 4.9. Zdjęcia Tatarów z zasobów Izby Pamięci w Studziance. Fot. Ryszarda Bernacka

Fot. 4.10. Okładki gazety Echo Studzianki. Fot. Ryszarda Bernacka

- ➔ banery zewnętrzne, które ilustrują historię tatarską w Studziance,
- ➔ reportaże radiowe i telewizyjne o Studziance.

Kontakt:

Łukasz Węda

☎ +48 501 266 672

MURALE W STUDZIANCE

Oferta dla turystów:

- ➔ malowidła ściennie (murale) na przystankach autobusowych nawiązujące do tematyki tatarskiej i legendy o Studziance – zwiedzanie indywidualne i grupowe lub z udziałem przewodnika (fot. 4.11).

Fot. 4.11. Mural na przystanku w Studziance. Fot. Ryszarda Bernacka

Kontakt:

Łukasz Węda

☎ +48 501 266 672

🌐 studzianka.eu/murale

CIEKAWOSTKI

Słowo „mural” wywodzi się z języka hiszpańskiego (malarstwo ścienne). Jest to wielkie malowidło wykonane na ścianie budynku. Pierwszymi pracami tego typu były malowidła naskalne z paleolitu. Do ich rozwoju przyczyniły się Egipt i starożytny Rzym. Mural zyskał popularność dzięki meksykańskim artystom. W Polsce mura- le pojawiły się przed II wojną światową jako wielkoformatowe reklamy. W trak- cie wojny najczęściej pojawiającym się znakiem na polskich murach był symbol Polski Walczącej. Po wojnie artyści przy pomocy malarstwa ściennego starali się przywrócić świetność polskich miast, a następnie stosowano ten typ malarstwa, aby stworzyć reklamy wielkoformatowe. Murale klasyfikuje się na estetyzujące, wyrażające postawę, wyrażające społeczne zaangażowane [Stasiak 2016, s. 56].

MUZEUM WSI PODLASKIEJ W STUDZIANCE

Muzeum Wsi Podlaskiej w Studziance powstało przed laty dzięki prywatnym staraniom Andrzeja i Mieczysława Józefaciuków (fot. 4.12).

Fot. 4.12. Mieczysław Józefaciuk na podwórku Muzeum Wsi Podlaskiej. Fot. Ryszarda Bernacka